

ΑΠΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Το μάθημα της Γερμανικής Γλώσσας υπηρετεί το σκοπό της διδασκαλίας των Ξένων Γλωσσών, όπως αυτός διατυπώνεται στο ΔΕΠΠΣ Ξένων Γλωσσών, με τη διεύρυνση του φάσματος της πολυπολιτισμικότητας και της πολυγλωσσίας, την προαγωγή του εγγραμματισμού και την ενίσχυση της γενικής γλωσσικής ικανότητας των μαθητών, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην πνευματική και συναισθηματική τους ανάπτυξη, καθώς και στην σταδιακή διαμόρφωση αξιών, στάσεων, συμπεριφορών, ικανοτήτων και δεξιοτήτων μέσα σε μια κοινωνία και για μια κοινωνία συνεχώς μεταβαλλόμενη, πολύγλωσση και πολυπολιτισμική. Στη διάρκεια των τριών τάξεων του Γυμνασίου οι μαθητές θα πρέπει να αποκτήσουν προοδευτικά την ικανότητα να μετέχουν σε περιστάσεις επικοινωνίας με μέσον τη γερμανική γλώσσα, ώστε μεσοπρόθεσμα να καλύψουν τις βασικές ανάγκες της ιδιωτικής, σχολικής και της κοινωνικής τους ζωής, ενώ μακροπρόθεσμα να μπορούν να ανταποκριθούν στις στοιχειώδεις απαιτήσεις του κοινωνικού, εκπαιδευτικού και επαγγελματικού τους χώρου.

1. Ειδικό σκοπό

Οι τρεις έννοιες-άξονες, βάσει των οποίων είναι δομημένο το ΔΕΠΠΣ Ξένων Γλωσσών —εγγραμματισμός - πολυγλωσσία - πολυπολιτισμικότητα— (και συνεπώς και οι ειδικοί σκοποί του ΔΕΠΠΣ Ξένων Γλωσσών) φωτίζουν από τρεις διαφορετικές όψεις το ενιαίο όλον της ξένης γλώσσας και του σκοπού της διδασκαλίας της. Ως εκ τούτου, στο επίπεδο της πραγμάτωσης του γλωσσικού μαθήματος και της απόκτησης γλωσσικής ικανότητας οι τρεις αυτές πτυχές διαπλέκονται η μία με την άλλη. Έχοντας ως θεμέλιο τις βασικές έννοιες και τους στόχους του ΔΕΠΠΣ Ξένων Γλωσσών, οι ειδικοί σκοποί του μαθήματος της Γερμανικής γλώσσας εξειδικεύονται ως εξής:

α) Επικοινωνιακή ικανότητα

Η επικοινωνιακή ικανότητα στη γερμανική γλώσσα παρέχει στους μαθητές τη δυνατότητα να αποκτήσουν άμεση αντίληψη για τους ανθρώπους και τον πολιτισμό των γερμανόφωνων χωρών και περιοχών, να αποκτήσουν πρόσβαση σε νέες πηγές πληροφόρησης και να επικοινωνήσουν με φυσικούς και μη φυσικούς ομιλητές της γερμανικής γλώσσας ανά τον κόσμο.

Οι μαθητές θα πρέπει να αποκτήσουν την ικανότητα να επικοινωνούν, λαμβάνοντας πάντα υπόψη πότε, με ποιον, για ποιο θέμα και με ποιο τρόπο επικοινωνούν.

β) Μεταγλωσσική ικανότητα

Θα πρέπει να θεθούν οι βάσεις, ώστε οι μαθητές μακροπρόθεσμα να αποκτήσουν μεταγλωσσική ικανότητα στη γερμανική γλώσσα. Η σύγκριση μάλιστα της γερμανικής γλώσσας με τη μητρική ή και με άλλες γλώσσες καλλιεργεί γενικά τη γλωσσική συνείδηση (Sprachbewusstsein) των μαθητών, προάγει την απόκτηση πολυγλωσσικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων και, διαμέσου αυτών, δίνει στους μαθητές τα εφόδια ώστε να διευρύνουν μελλοντικά τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις τους και να τις επεκτείνουν και σε άλλες γλώσσες.

γ) Διαμόρφωση πολυπολιτισμικής συνείδησης

Στόχος επίσης του μαθήματος της Γερμανικής Γλώσσας είναι η γνωριμία με άλλους πολιτισμούς, η κατανόηση και ο σεβασμός τους. Ο στόχος αυτός είναι αναπόσπαστο στοιχείο του μαθήματος της ξένης γλώσσας, και θα βοηθήσει τον μαθητή να προσεγγίσει διαφορετικούς ανθρώπους και πολιτισμούς και να κατανοήσει τις ιδιαιτερότητές τους. Μ' αυτόν τον τρόπο μπορούν να ξεπεραστούν προκαταλήψεις και να αναπτυχθεί ένας διαφοροποιημένος τρόπος αντίληψης των πραγμάτων.

Δύο επιμέρους στόχοι, η επίτευξη των οποίων πραγματώνεται δια μέσου των ανωτέρω, αφορούν:

α) την αισθητική πλευρά της γλώσσας: μέσα από τους παραπάνω στόχους θα πρέπει οι μαθητές να ευαισθητοποιηθούν και στην αισθητική πλευρά της γλώσσας, να εκτιμήσουν τις αισθητικές της ιδιότητες και να αναπτύξουν δημιουργική σχέση μαζί της.

β) την παράλληλη χρήση άλλης γλώσσας: η παράλληλη χρήση άλλης γλώσσας (μητρικής ή ξένης) δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά γίνεται σε συγκριτική βάση με στόχο τη σύνδεση των γνώσεων της Γερμανικής με ήδη υπάρχουσες γνώσεις άλλων γλωσσών, αλλά και με στόχο να καταστούν οι μαθητές ικανοί να ανταποκριθούν με επιτυχία σε καθημερινές επικοινωνιακές περιστάσεις αναλαμβάνοντας το ρόλο του «διαμεσολαβητή».

2. Στόχοι, Θεματικές ενότητες, Ενδεικτικές δραστηριότητες, Διαθεματικά σχέδια εργασίας

Ι. Επικοινωνιακή ικανότητα

Η επικοινωνιακή ικανότητα αποκτάται μέσω των εξής δεξιοτήτων:

- ακουστική κατανόηση
- παραγωγή προφορικού λόγου
- αναγνωστική κατανόηση και
- παραγωγή γραπτού λόγου, όπως αυτές αναλύονται παρακάτω.

Θα πρέπει να γίνεται διαχωρισμός μεταξύ προφορικής επικοινωνίας (ακουστική κατανόηση, παραγωγή προφορικού λόγου) και γραπτής επικοινωνίας (αναγνωστική κατανόηση, παραγωγή γραπτού λόγου), παρότι στην πράξη συχνά συναντούμε μεικτές μορφές επικοινωνίας.

Στόχοι	Ενδεικτικές Θεματικές Ενότητες	Ενδεικτικές Δραστηριότητες ¹
Προφορικός λόγος		

¹ Οι δραστηριότητες με πλάγια γράμματα προτείνονται ως διαθεματικές.

<p>Οι μαθητές θα πρέπει να κατανοούν απλά ακουστικά κείμενα --ακόμα και με ελαφρά απόχρωση διαλέκτου ή ιδιολέκτου-- τα οποία σχετίζονται με συγκεκριμένες επικοινωνιακές περιστάσεις. Το περιεχόμενο των κειμένων αυτών θα πρέπει να ανταποκρίνεται στα βιώματα, στις εμπειρίες και στα ενδιαφέροντα της ηλικίας των μαθητών.</p>	<p>i) ακούω Κατανόηση Καθημερινές καταστάσεις Τηλεοπτικά σποτ Ραδιοφωνικά σποτ Τραγούδια Ποιήματα Ρίμες Παιχνίδια ρόλων</p>	<p>Οι μαθητές: Ακούν, κατανοούν και ανταποκρίνονται σε οδηγίες. Κατανοούν απλούς διαλόγους και ακουστικά κείμενα, παρατηρώντας και ερμηνεύοντας και τα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία.</p>
<p>Οι μαθητές θα πρέπει να αναπτύξουν την ικανότητα και την προθυμία να ακούν ομιλητές της ξένης γλώσσας και να αντιδρούν ανάλογα. Θα πρέπει να είναι σε θέση να κατανοούν τα μηνύματα μέσα από τα συμφραζόμενα, ακόμα και όταν μεμονωμένες λέξεις/ εκφράσεις τους είναι άγνωστες.</p>	<p>Αντίδραση (Reaktion) Ερωτήσεις Προσαγές Συναισθήματα Ερωτήσεις Προτροπές Χρήση λεξικών Καθημερινότητα Επαγγέλματα Ελεύθερος χρόνος</p>	<p>Διακρίνουν σωστά φθόγγους, συνδυασμούς φθόγγων καθώς και τον τονισμό λέξεων και προτάσεων (Satzmelodie). Αποκωδικοποιούν τον προφορικό λόγο με τα παραγλωσσικά και τα εξωγλωσσικά στοιχεία που τον συνοδεύουν, και αντιδρούν κατάλληλα. Αναγνωρίζουν τις άγνωστες λέξεις και αναζητούν το νόημά τους, μέσα από τα συμφραζόμενα, συζητώντας, ερωτώντας ή ανατρέχοντας σε λεξικό. Εξοικειώνονται με το λεξιλόγιο των επεξεργασμένων θεμάτων και το επεκτείνουν.</p>
<p>Οι μαθητές θα πρέπει να αναπτύξουν την ικανότητα και την προθυμία να συμμετέχουν ενεργά σε συζητήσεις. Να εκφράζουν τις σκέψεις, τις απόψεις και τα συναισθήματά τους ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση. Τυχόν ελλείψεις ως προς την γλωσσική τους ικανότητα, να τις καλύπτουν με παραφράσεις και με παραγλωσσικά / εξωγλωσσικά μέσα.</p>	<p>ii) ομιλώ Μεταβίβαση πληροφοριών Παιχνίδια ρόλων Τηλεφωνήματα Τραγούδια Αυθεντικές καταστάσεις από την καθημερινότητα Χαιρετισμός Παράκληση Προτροπή Συγγνώμη Ερώτηση Εικόνες Εικονογραφημένες ιστορίες Παιχνίδια</p>	<p>Αναζητούν την επαφή με άλλους, ανταποκρίνονται σε ερεθίσματα, και σε περίπτωση που κάτι δεν τους είναι κατανοητό, το δηλώνουν, ζητούν επανάληψη, διευκρινίσεις κ.λπ.</p>
<p>Οι μαθητές θα πρέπει να διαθέτουν το κατάλληλο λεξιλόγιο και να κάνουν κατάλληλη χρήση των μορφοσυντακτικών δομών.</p>	<p>Χρήση της γλώσσας Συνομιλίες Παρελθόντα γεγονότα Επίκαιρες καταστάσεις</p>	<p>Συλλέγουν, επεξεργάζονται, οργανώνουν τα γλωσσικά μέσα σχετικά με ένα θέμα ή μια επικοινωνιακή περίσταση. Στη συνέχεια τα χρησιμοποιούν για τη δημιουργία μικρών διαλόγων (κατευθυνόμενων ή ελεύθερων).</p>
<p>Οι μαθητές θα πρέπει να είναι ικανοί να προφέρουν τις λέξεις έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η κατανόηση εκ μέρους του δέκτη. Επίσης θα πρέπει να χρησιμοποιούν τον κατάλληλο τονισμό και επιτονισμό.</p>	<p>Προφορά και προσωδία Ρίμες Λογοπαίγνια, γλωσσοδέτες Διάλογοι Τραγούδια Lieder, Μπαλάντες Ποιήματα</p>	<p>Ξεχωρίζουν χαρακτηριστικούς φθόγγους* και επαναλαμβάνουν σωστά τόσο μέρη της πρότασης όσο και ολόκληρες προτάσεις. Διαβάζουν / απαγγέλλουν / τραγουδούν ποιήματα, τραγούδια κ.λπ., με ρυθμό και κατανοητό επιτονισμό.</p>

*Η εξάσκηση πάνω στη σωστή προφορά και στη σωστή άρθρωση των φθόγγων, ιδίως σε εκείνους στους οποίους έχουν δυσκολία οι Έλληνες, είναι διδακτικός στόχος, στον οποίο θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα εξαρχής. Ακολουθεί ενδεικτικός πίνακας:

Φωνήεντα	Σύμφωνα
<p>- η διαφορά μεταξύ "μακρού - βραχέος" - το μακρό [e:], [o:]</p>	<p>- οι φθόγγοι "-ich-", "-ach-" - οι φθόγγοι "-s-" και "-sch-"</p>

- οι φθόγγοι “ο” και “υ” - το αδύνατο τελικό “-e” και τελικό “-er”	- οι κλειστοί φθόγγοι [p/b], [t/d], [k/g] και [ng] (singen) - [h] και [ʔ] (κλειστός γλωσσιδικός / Knacklaut)
---	---

Ελάχιστος διδακτικός στόχος είναι οι μαθητές να αποκτήσουν σε σύντομο χρονικό διάστημα προφορά, που δεν εμποδίζει την κατανόηση.

Σε άμεση σύνδεση με τον προηγούμενο βρίσκεται και ο στόχος να μπορούν οι μαθητές να γράφουν τα Γερμανικά με σωστή ορθογραφία. Γι' αυτό είναι απαραίτητο οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν τη σχέση προφοράς και ορθογραφίας.

Γραπτός λόγος		
<p>Οι μαθητές θα πρέπει να καταλαβαίνουν κείμενα κατάλληλα για την ηλικία, την αντιληπτική τους ικανότητα και το βαθμό κατάκτησης της γλώσσας.</p> <p>Να κατανοούν το περιεχόμενο των κειμένων, να ταξινομούν πληροφορίες και να συνδέουν τα καινούργια στοιχεία με τις γνώσεις που ήδη έχουν. Θα πρέπει να δίνονται ερεθίσματα στους μαθητές, ώστε να βρίσκουν ευχάριστη την ανάγνωση ξενόγλωσσων κειμένων.</p>	<p>i) διαβάζω <i>Ανάγνωση και κατανόηση</i> Συνταγές Οδηγίες χρήσεως Διαφήμιση Επιστολές Καρτ-ποστάλ Λογισμικό Διάλογοι Κουίζ Παιχνίδι ρόλων Θέατρο Διηγήματα Μύθοι (Fabeln) Παραμύθια Απλά λογοτεχνικά κείμενα Ποιήματα Στίχοι Κόμικς Ανέκδοτα Κολλάζ Επιστολές E- Mail Επιγραφές Χάρτες Διαφημιστικά και ενημερωτικά φυλλάδια Γερμανόφωνα μέσα ενημέρωσης</p>	<p>Οι μαθητές:</p> <p>Επεξεργάζονται διάφορα κείμενα με στόχο την κατανόηση του γενικού νοήματος ή/και λεπτομερειών. Το νόημα άγνωστων εκφράσεων το αναζητούν μέσα από τα συμφραζόμενα, ερωτώντας, συζητώντας ή και ανατρέχοντας σε λεξικό.</p> <p>Κάνουν δραματοποιημένη ανάγνωση των κειμένων, προσέχοντας ιδιαίτερα την προφορά, το ρυθμό και τον επιτονισμό.</p> <p><i>Διαβάζουν διάφορα κείμενα, συλλέγουν πληροφορίες, φτιάχνουν αφίσες, κολλάζ, εκφράζοντας έτσι την αντίληψη που σταδιακά αποκτούν για τον πολιτισμό, τη γεωγραφία και την ιστορία των γερμανόφωνων χωρών και περιοχών.</i></p>
<p>Οι μαθητές θα πρέπει να εργάζονται πάνω σε κείμενα, που τους δίνονται ή τα εντοπίζουν μόνοι τους.</p> <p>Θα πρέπει επίσης να παράγουν δικά τους απλά, κατανοητά κείμενα.</p>	<p>ii) γράφω <i>Παραγωγή κειμένων</i> Κείμενα με κενά Ερωτήσεις Απαντήσεις Εικονογραφημένες ιστορίες Διάλογοι Σταυρόλεξα Λογοπαίγνια</p>	<p>Συντάσσουν κείμενα κατόπιν οδηγιών, τα επεξεργάζονται, τα επιμελούνται και τα συμπληρώνουν με τη χρήση των κατάλληλων βοηθημάτων.</p>
<p>Οι μαθητές θα πρέπει να ενθαρρύνονται στην παραγωγή ελεύθερων κειμένων και στον πειραματισμό με τη γλώσσα, ώστε να αναπτύξουν δημιουργική σχέση μαζί της.</p>	<p><i>Δημιουργική σχέση με τη γραπτή γλώσσα</i> Λίστες, πίνακες Σημειώσεις Καρτ-ποστάλ Επιστολές E-Mail Διάλογοι Σημειώσεις ημερολογίου Κόμικς Αφίσες</p>	<p>Σχεδιάζουν και συντάσσουν κείμενα δικής τους επινόησης.</p>
<p>Οι μαθητές θα πρέπει να γράφουν τις λέξεις με σωστή ορθογραφία και να χρησιμοποιούν τους σωστούς μορφοσυντακτικούς τύπους.</p>	<p><i>Χρήση της γλώσσας</i> Παιχνίδια με γράμματα και αριθμούς Ασκήσεις ορθογραφίας Ελεύθερα κείμενα («ιστοριούλες», παραμυθάκια κ.ά)</p>	<p>Συντάσσουν κείμενα χρησιμοποιώντας κατάλληλα τη γλώσσα, αναγνωρίζουν και διορθώνουν λάθη.</p>

Για τη σταδιακή κατάκτηση της επικοινωνιακής ικανότητας -αλλά βεβαίως και για την καλλιέργεια των μεταγλωσσικών ικανοτήτων και της πολυπολιτισμικής συνείδησης-, οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να κατανοούν και να παράγουν λεκτικές πράξεις και μορφοσυντακτικά στοιχεία (βλ. τους παρακάτω ενδεικτικούς πίνακες). Οι στόχοι που αναφέρονται στους παρακάτω πίνακες υπάγονται στο γενικότερο στόχο της απόκτησης επικοινωνιακής ικανότητας, καθώς η κατάκτηση λεκτικών πράξεων και μορφοσυντακτικών στοιχείων δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά στοχεύει στη δυνατότητα ικανοποίησης των εκάστοτε επικοινωνιακών αναγκών.

Οι μαθητές θα πρέπει σταδιακά να είναι σε θέση να κατανοούν και να παράγουν προφορικό και γραπτό λόγο για τις παρακάτω κατηγορίες λεκτικών πράξεων και γενικών νοητικών εννοιών:	Λεκτικές πράξεις	Οι ενδεικτικές δραστηριότητες είναι ίδιες ή παρεμφερείς με αυτές που αναφέρονται στους λοιπούς Ειδικούς σκοπούς, καθώς η κατανόηση και παραγωγή λεκτικών πράξεων υποτάσσεται σε επικοινωνιακές ανάγκες και τις υπηρετεί.
Soziale Kontakte	<ul style="list-style-type: none"> - sich selbst und andere vorstellen (<i>Ich bin Maria. * Das ist Klaus. * Mein Name ist ...²</i>) - Name, Alter, Herkunft ... erfragen und nennen (<i>Wie heißt du? * Wie alt bist du? * Woher kommst du? * Ich heiße ... * Ich bin ... alt. * Ich komme aus ...</i>) - sich begrüßen und verabschieden (<i>Guten Tag! * Hallo! * Tschüs! * Auf Wiedersehen!</i>) - nach dem Befinden fragen und darauf reagieren (<i>Wie geht's? * Gut! * Danke, ...</i>) - Gute Wünsche aussprechen und darauf reagieren (<i>Herzlichen Glückwunsch [zum Geburtstag]! * Viel Spaß! * Danke [sehr]!</i>) - sich entschuldigen und darauf reagieren (<i>Das tut mir leid! * Ist schon gut!</i>) 	
Gesprächsablauf sichern	<ul style="list-style-type: none"> - jdn. unterbrechen / ums Wort bitten (<i>Ich habe [noch] eine Frage.</i>) - um Ausdruckshilfe bitten / deutsche Bezeichnungen erfragen / nennen (<i>Was ist καρέκλα? * Wie heißt das auf Deutsch? * Das heißt ...</i>) - nachfragen, um Wiederholung bitten (<i>Wie bitte? * Noch einmal bitte!</i>) - Verstehen / Nichtverstehen signalisieren (<i>Klar! * Das verstehe ich nicht!</i>) - Nichtwissen ausdrücken (<i>Das weiß ich nicht.</i>) 	
Mitteilung	<ul style="list-style-type: none"> - identifizieren, benennen (<i>Das heißt 'Buch'. * Das ist ein Turbo.</i>) - Besitz / Zugehörigkeit ausdrücken (<i>Das ist mein Buch / Bleistift! * Das ist mein Vater.</i>) - Handlungen / Personen / Gegenstände / Situationen beschreiben und charakterisieren (<i>Panos stört mich! * Mein Bleistift ist rot. * Deine Schultasche ist ziemlich groß. * Der Unterricht ist interessant. * Mathe macht Spaß! * Maria geht ins Kino. * Sie hat blaue Augen. * Sie ist groß. * Ihr Haar ist blond. * Das Auto ist toll. * Das sind neue Jeans. * Heute sind viele Leute im Museum.</i>) - Preise erfragen und nennen (<i>Was kostet ...? * Wie teuer ist ...? * Das kostet ...</i>) - Rechnen (<i>4 plus 7 ist 11.</i>) 	

² Για τα παραδείγματα που συνοδεύουν τις επιμέρους λεκτικές πράξεις (πλάγια και σε παρένθεση) χρησιμοποιήθηκαν απλά γλωσσικά μέσα, για να υπογραμμιστεί ότι ακόμα και με στοιχειώδη γλωσσικά μέσα οι μαθητές μπορούν να αποκτήσουν βασική επικοινωνιακή ικανότητα. Η σταδιακή αύξηση του βαθμού γλωσσικής δυσκολίας ανάλογα με το εκάστοτε στάδιο διδασκαλίας και μάθησης προκύπτει αφενός από τις Θεματικές Ενότητες του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών και αφετέρου από τον πίνακα μορφοσυντακτικών στοιχείων.

	<ul style="list-style-type: none"> - Bedingungen und Folgerungen ausdrücken (<i>Wenn du mir nicht hilfst, kann ich das nicht. * Wenn ich Zeit habe, gehe ich ins Kino.</i>) - begründen (<i>Ich habe die Hausaufgaben nicht gemacht, weil ich krank war. * Er trägt Jeans, denn sie sind bequem.</i>) 	
Stellungnahme	<ul style="list-style-type: none"> versichern / bestätigen (<i>Ja, das stimmt! * Das ist richtig!</i>) - verneinen, negativ beurteilen (<i>Nein! * Das stimmt nicht! * Das ist falsch!</i>) - zustimmen, ablehnen (<i>Ja, das geht. * Nein, das kann ich nicht.</i>) - Glauben / Überzeugung ausdrücken (<i>Ich glaube, Sie haben einen Fehler gemacht. * Ich bin sicher, dass sie heute kommt.</i>) - Vermutung ausdrücken (<i>Vielleicht dauert das länger? * Sie bringt bestimmt Schallplatten mit.</i>) 	
Gefühle / Stimmungen / Gefallen	<ul style="list-style-type: none"> Gefallen / Missfallen ausdrücken (<i>Was? Schon wieder Grammatik? * Das Buch ist gut / finde ich spannend.</i>) - bewerten / kommentieren (<i>Prima! Gut! * Die Übung ist doch leicht. * Mousaka mag ich! * Ich finde, dass das Buch sehr teuer ist. * Ich spiele gerne Fußball.</i>) - vergleichen (<i>Dieser Text ist schwerer als der erste. * Maria ist kleiner als Klaus.</i>) - Vorlieben ausdrücken (<i>Ich mag diese Übungen am liebsten. * Ich finde Basketball besser!</i>) - Befindlichkeit ausdrücken (<i>Wir sind schon müde.</i>) - Bedauern ausdrücken (<i>Das tut mir leid.</i>) - Hoffnung ausdrücken (<i>Hoffentlich ist der Text nicht so schwer. * Hoffentlich darf ich kommen!</i>) 	
Intentionen	<ul style="list-style-type: none"> - um Erlaubnis bitten (<i>Kann ich das Fenster aufmachen? * Darf ich ins Kino gehen?</i>) - Gebote / Verbote (<i>Wir sollen hier schreiben. * Das dürfen wir nicht. * Hier musst du warten. * Heute Abend darf ich nicht ausgehen.</i>) - Wunsch / Absicht äußern, nach Wunsch / Absicht fragen (<i>Ich möchte [zuerst] lesen. * Willst du anfangen? * Ich möchte Fußball spielen. Willst du mitkommen?</i>) - irrealer Aussagen (<i>Wenn wir frei hätten, könnten wir einen Ausflug machen. * Wenn ich Millionär wäre, hätte ich viel Geld.</i>) 	
Zeitliche Einordnung	<ul style="list-style-type: none"> - Uhrzeiten erfragen und nennen (<i>Wie spät ist es? * Es ist ... Uhr.</i>) - Terminvorschläge machen (<i>Können wir den Test auch am Montag schreiben? * Gehen wir am Samstag schwimmen?</i>) - Vorgang / Tatbestand nach der Zeit ordnen (<i>Wir schreiben den Test schon morgen. * Wann kommst du? * Ich komme morgen.</i>) - nach Vergangenen fragen (<i>Haben Sie den Test korrigiert? * Was hast du gestern Nachmittag gemacht?</i>) - über Vergangenes berichten (<i>Wir haben einen Ausflug gemacht.</i>) - über Vorgänge in ihrer zeitlichen Reihenfolge berichten (<i>Zuerst sind wir nach Patras gefahren, dann ... Danach... Zum Schluss ...</i>) 	
Räumliche Einordnung nach Ort und Richtung	<ul style="list-style-type: none"> - Ort (<i>Wo ist dein Buch? * Da ist es. * Es liegt auf dem Tisch. * Wo ist Klaus? * Er ist hier. * Er ist in der Schule.</i>) - Richtung (<i>Woher kommt er? * Aus Athen / aus dem Lehrerzimmer. * Wohin fährst du? * Ins Schwimmbad.</i>) - nach dem Weg fragen, den Weg beschreiben (<i>Wo ist ...? * Wie komme ich ...? * Hier geradeaus. * Da drüben links.</i>) 	
Modalität	<ul style="list-style-type: none"> - Fähigkeit / Möglichkeit ausdrücken (<i>Ich kann das. * Verstehst du das? * Kannst du schwimmen? * Ich kann Geige spielen.</i>) - Notwendigkeit ausdrücken (<i>Muss das jetzt sein? * Ich muss heute endlich mal was lernen.</i>) 	

Οι μαθητές θα πρέπει σταδιακά να είναι σε θέση να κατανοούν και να παράγουν μορφοσυντακτικά στοιχεία των παρακάτω κατηγοριών:	Μορφοσυντακτικά στοιχεία³	Οι ενδεικτικές δραστηριότητες είναι ίδιες ή παρεμφερείς με αυτές που αναφέρονται στους λοιπούς Ειδικούς Στόχους, δεδομένου ότι η κατανόηση και παραγωγή μορφοσυντακτικών στοιχείων υποτάσσεται σε επικοινωνιακές ανάγκες και τις υπηρετεί.
Α' ΤΑΞΗ		
SATZTYPEN - Aussagesatz	- Subjekt-Erststellung (<i>Rudi kommt.</i>) - Inversionsstellung (<i>Da ist Erika.</i>) - Satzklammer bei trennbaren Verben (<i>Sie steht morgens immer um 7 Uhr auf.</i>)	
- Fragesatz	- Satzfrage (<i>Kommst du heute?</i>) - w-Frage (<i>Was machen wir?</i>) - Alternativfrage mit <i>oder</i> (<i>Möchtest du Tee oder Milch?</i>) - Satzklammer bei trennbaren Verben (<i>Steht sie morgens immer um 7 Uhr auf?</i>)	
- Ausrufesatz	- <i>Komm bitte!</i>	
- Satz Wörter	- <i>Danke! Ja! Nein! Doch!</i>	
ERGÄNZUNGEN	- Nominativergänzung als Eigennamen (<i>Peter kommt.</i>), Nominale Gruppe (Das Kind spielt.) und Pronomen (<i>Ich kann nicht.</i>) - Akkusativergänzung als Eigennamen (<i>Wir fragen Marianne.</i>) Nominale Gruppe (<i>Lisa malt das Bild.</i>) und Pronomen es/sie (<i>Wir fragen sie.</i>) - Situativergänzung als Präpositionale Gruppe (<i>Der Hund ist im Garten.</i>) und Ortsadverb (<i>Der Papagei ist hier.</i>) - Direktionalergänzung (WOHER) mit „aus + Städte-/Ländernamen“ (<i>Kurt kommt aus Hamburg.</i>), (WOHIN) mit <i>nach</i> (<i>Wie fahren nach Kreta.</i>) und <i>zu</i> (<i>Ich gehe zu Petra.</i>) und als Präpositionale Gruppe (<i>Wir fahren in die Stadt.</i>) - Qualitativergänzung mit Adjektiv (<i>Das Mofa ist rot. Sie läuft schnell.</i>) - Subsumptivergänzung als Nominale Gruppe (<i>Mein Vater ist Lehrer.</i>)	
ANGABEN		
- ORT	- als Präpositionale Gruppe (<i>In der Schule lernen wir Deutsch.</i>) und als Adverb (<i>Schreib hier!</i>)	
- ZEIT	- als Präpositionale Gruppe bei Monatsnamen, Jahreszeiten, Tageszeiten und Wochentagen (<i>Im August/Sommer fahren wir nach Skopelos. * Am Morgen/Montag feiern wir.</i>), als Adverb (<i>Morgen fahren wir weg. * Abends trinken wir Wein.</i>) - Uhrzeit (umgangssprachlich: <i>um halb vier.</i>)	
- ART/WEISE	- <i>mit</i> (<i>Ich gehe mit Maria spazieren.</i>) - <i>Maria lacht laut. */ Sie rennt so/sehr schnell.</i>	
VERBEN	- <i>sein/haben</i> : alle Personalformen im Präsens Indikativ und Imperativ - regelmäßige Verben: alle Personalformen im Präsens Indikat. / Imperativ 2. Pers. Sing. und Plural (<i>Sei ruhig! * Seid ruhig!</i>) - trennbare Verben (<i>Petros räumt sein Zimmer auf.</i>) - Präsens: Verben mit Vokalwechsel (<i>ich sehe / du siehst</i>) - <i>es gibt</i> (<i>Heute gibt es Frikadellen.</i>)	
MODALVERBEN	- Modalverben (<i>können / wollen / müssen / mögen / dürfen</i>) im Präsens Indikativ, in ihren Grundfunktionen	
NOMEN	Nominativ/Akkusativ Singular und Plural von regelmäßigen Nomen	
ADVERB	- viel (<i>Er arbeitet viel.</i>) [richtiger Gebrauch von viel und sehr (<i>Ich</i>	

³ Τα μορφοσυντακτικά στοιχεία που παρατίθενται παρακάτω αποτελούν τη διδακτέα ύλη και για τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου. Ο τρόπος με τον οποίον κατανέμονται κατά τάξη δεν είναι υποχρεωτικός. Ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών ή και τη διδακτική σειρά μπορεί να υπάρχουν αποκλίσεις από αυτόν. Ο κατάλογος μπορεί να διευρυνθεί λίγο, αν αυτό κριθεί απαραίτητο.

	<i>liebe dich sehr.])</i>	
ARTIKELWÖRTER		
- definit:	- Nominativ/Akkusativ mask./fem./neutr. Sing. (<i>der/die/das/den</i>) - Nominativ/Akkusativ Plural (<i>die</i>)	
- demonstr.:	<i>dieser etc.</i> (Nominativ/Akkusativ mask./fem./neutr. Sing./Plural)	
- indefinit:	- Nominativ/Akkusativ Singular von <i>ein, kein, jeder (eine/keine ...)</i> - Nominativ/Akkusativ Plural (0 - ohne Artikel)	
- possessiv:	- Nominativ/Akkusativ Sing. und Plur. (<i>mein/dein/seine/deine/ihren ...</i>)	
PRONOMEN		
- Frage:	<i>wer / wen / was / wie / wo / woher / wohin / wann / wie viel / wie oft / wie lange / warum</i>	
- Person.:	alle Personalformen im Nominativ/Akkusativ	
- demonstr.:	<i>der/die/das (Die ist schön.)</i>	
PRÄPOSITIONEN		
Zeit	<i>um (um halb zwei) * an (am Sonntag)</i>	
Ort (lokal und direktional)	<i>nach (nach Hamburg) * aus (aus Griechenland)</i>	
Art/Weise	<i>mit / ohne (mit Milch / ohne Zucker)</i> - <i>von (der Vater von Petra)</i> - <i>pro (vier Mal pro Woche)</i>	
KONNEKTOREN	nebengeordnet: <i>aber, denn, und, sondern, oder</i>	
ZAHLEN	Kardinalzahlen von 1 bis 1000	
NEGATION	<i>nein, nicht, kein</i>	
WORTBILDUNG	- zusammengesetzte Substantive (<i>Tomatensaft, Kleiderschrank, Wohnzimmer ...</i>)	
B' TAΞH		
	Τα μορφοσυντακτικά στοιχεία της Α' τάξης επαναλαμβάνονται και γίνεται εμβάθυνση σε αυτά, ενώ επιπροσθέτως διδάσκονται τα παρακάτω:	
SATZTYPEN		
- Aussagesatz	- Satzklammer des finiten und des infiniten Verbs (<i>Leider kann er heute nicht kommen.</i>)	
- Fragesatz	- Satzklammer des finiten und des infiniten Verbs (<i>Kannst du denn nicht kommen?</i>)	
- Nebensatz	- Stellung des finiten und infiniten Verbs (<i>..., dass sie morgen hier ist/ ..., weil du nicht gekommen bist</i>)	
- Vergleich:	- <i>Karl ist so groß wie Elke. / Das Motorrad fährt schneller als das Auto. / Karen schwimmt am schnellsten.</i>	
ERGÄNZUNGEN	- Nominativergänzung - als Personalpronomen (alle Personalformen) - Akkusativergänzung - als Personalpronomen (alle Personalformen) - mit <i>ein/kein</i> als Pronomen (<i>[Wo ist dein Regenschirm?] Ich habe keinen.</i>) - als Ergänzungssatz / Objektsatz (<i>Ich weiß, dass sie kommt.</i>) - Infinitivergänzung bei Modalverben (<i>Jutta kann gut singen.</i>)	
ANGABEN		
- ORT	- als Präpositionale Gruppe mit Ortspräposition (<i>bei der Freundin</i>) – vgl. "Präpositionen"	
- ZEIT	- Datum (<i>Sie kommt am 26. Mai 1993.</i>) - offizielle Uhrzeit (<i>17.43 Uhr</i>)	
- KAUSAL	- mit <i>denn</i> (<i>Sie kommt nicht, denn sie hat keine Zeit.</i>) und <i>weil</i> (<i>Sie kommt, weil sie keine Zeit hat.</i>)	
VERBEN	- <i>sein/haben</i> : alle Personalformen im Präteritum und Perfekt - Verben auf <i>-eln</i> und <i>-ern</i> (<i>basteln / dauern</i>) - Verben mit Präfix (<i>be-, er-, ent-, ver-</i> : <i>bezahlen / erfinden / entdecken / verstehen</i>) - Präteritum von <i>sein</i> und <i>haben, können, wollen, müssen</i> (alle Personalformen) und regelmäßige Verben - Perfekt (regelmäßige Verben)	
MODALVERBEN	Modalverben (<i>können / wollen / müssen / sollen / mögen / dür-</i>	

	<i>fen</i>) im Präsens Indikativ (alle Personalformen) und im Präteritum, in ihren Grundfunktionen	
NOMEN	Dativ Sing./Plur. in Präpositionalen Gruppen (<i>in den Häusern</i>)	
ADJEKTIV	Nominativ- und Akkusativendungen im Singular und Plural	
ADVERB	- Komparativ- und Superlativformen (<i>gern / lieber / am liebsten - viel / mehr / am meisten</i>)	
ARTIKELWÖRTER		
- definit:	- Dativ Sing./Plur. in Präpositionalen Gruppen (<i>in der Schule / auf den Straßen</i>), zusammengezogene Formen bei Präpositionen (<i>im/zur</i>)	
- indefinit:	- <i>viele / alle</i>	
PRONOMEN		
- Frage:	- auch mit Präposition: <i>für wen</i> <i>welch-/was für ...</i>	
- indefinit:	- <i>niemand, alle, nichts, jeder</i> im Nominativ und Akkusativ (<i>Ich sehe nichts. / Alle sind hier.</i>), <i>man</i> im Nominativ	
PRÄPOSITIONEN		
Zeit	<i>in</i> (<i>in einer Woche</i>) * <i>nach</i> (<i>nach dem Essen</i>)	
Ort (lokal und direktional)	Wechselpräpositionen (<i>in, an, auf, neben, zwischen, über, unter, hinter, vor</i>) * <i>bei</i> (<i>bei der Bank</i>) * <i>aus</i> (<i>aus der Stadt</i>)	
Art/Weise	<i>mit / ohne</i> (<i>mit Milch / ohne Zucker</i>)	
KONNEKTOREN	- <i>denn, weil, sondern, deshalb</i> * - <i>also</i> (<i>Ich habe kein Geld. Also kann ich nicht nach Holland fahren.</i>) * - <i>dann</i> (temporal), <i>auch</i>	
ZAHLEN	Ordinalzahlen von 1. bis 100. (<i>der erste Mai</i>)	
WORTBILDUNG	- substantivierte Infinitive (<i>das Essen, das Lachen ...</i>)	
Γ' ΤΑΞΗ		
	Τα μορφολογικά στοιχεία της Α' και της Β' τάξης επαναλαμβάνονται και γίνεται εμβάθυνση σε αυτά, ενώ επιπροσθέτως διδάσκονται τα παρακάτω:	
ERGÄNZUNGEN	- Ergänzung mit ein/kein als Pronomen (<i>Das ist einer/eine/eins.</i>) - Dativergänzung als Nominale Gruppe (<i>Das gehört ihrem Freund.</i>) und Pronomen (<i>Das gefällt mir.</i>) Dativ-Akkusativergänzung (<i>Ich gebe dem Kind/ihm das Buch.</i>)	
ANGABEN		
- ZEIT	- Präpositionale Gruppe mit <i>vor / nach</i> (<i>vor/nach dem Essen</i>) - als Adverbien zur Angabe der Häufigkeit (<i>meistens, oft, selten, manchmal</i>) - als Nebensatz mit <i>als</i> und <i>wenn</i>	
- BEDINGUNG	- als Nebensatz mit <i>wenn</i>	
- STEIGERUNG, GRADUIERUNG, MODIFIZIERUNG	vgl. Partikeln	
VERBEN	- Präteritum (unregelmäßige Verben) - Perfekt (unregelmäßige Verben) - Futur I - <i>werden</i> als Vollverb (alle Personalformen) (<i>Heute werde ich 15 Jahre alt. / Petra will Lehrerin werden.</i>)	
NOMEN	- n-Deklination (<i>den Elefanten /die Menschen</i>) - Dativ	
ADJEKTIV	Komparativ- und Superlativformen	
ARTIKELWÖRTER		
- definit:	- Nominativ/Akkusativ mask./fem./neutr. Sing. (<i>dieser/diese/dieses/diesen</i>) - Nominativ/Akkusativ Plural (<i>diese</i>) - Dativ Sing./Plur. in Präpositionalen Gruppen (<i>in dieser Schule / auf diesen Straßen</i>)	
- indefinit:	- <i>viele / wenige / einige</i> (<i>Ich habe viele Freunde.</i>)	
- possessiv:	- alle Formen im Dativ in Präpositionalen Gruppen (<i>in meinem Zimmer</i>)	
PRONOMEN		
- Frage:	<i>wem</i> (auch mit Präposition: <i>mit wem</i>)	
- Person.:	alle Personalformen im Dativ	

- indefinit:	- etwas, viel, wenig (Das ist nicht viel.) - eins/keins/welch- (Hast du einen Füller? - Ja, ich habe einen./Nein ich habe keinen)	
PRÄPOSITIONEN		
Zeit	vor (vor einem Jahr)	
Ort (lokal und direktional)	durch (durch den Wald) * gegen (Er fährt gegen den Baum.)	
Art/Weise	mit / ohne (mit dem Auto / ohne die Tante)	
	- für (Das ist für dich.) - gegen (Ich spiele gegen die andere Mannschaft.)	
KONNEKTOREN	- nicht ... sondern, deshalb - dann (Du gehst ins Kino? Dann komme ich auch mit.) - obwohl	
PARTIKELN (zur Steigerung, Graduierung, Modifizierung)	- erst, schon (Morgen haben wir erst um 14 Uhr Deutsch. / Andreas ist schon hier.) - sogar (Darfst du Sport treiben? Ich soll das sogar . / Sogar Peter war auf der Party.) - etwas / ein wenig (Ich habe noch etwas Zeit) - fast (Fast alle Schüler haben eine gute Note gekriegt.) - vor allem (Vor allem brauchst du Geld.) - ganz (Es geht mir ganz gut. / Das ist ganz wichtig.) - sehr / viel (Er ist sehr müde. / Sie ist viel netter als ihre Freundin.) - zu (Ich habe zu viel/wenig gegessen.) - vielleicht (Vielleicht kommt er morgen.) - eigentlich (Eigentlich wollte sie Schauspielerin werden.)	
WORTBILDUNG	- substantivierte Adjektive (das Schöne, das Lustige ...)	

II. Μεταγλωσσική ικανότητα

Οι μαθητές θα πρέπει σταδιακά να αναπτύξουν την ικανότητα να αναγνωρίζουν κανονικότητες, μεταβλητότητες και δομικά στοιχεία της γλώσσας και να μιλούν για αυτά.	Δομή της γλώσσας Συντακτικές δομές Aussage-, Frage-, Aufforderungs-, Ausrufesatz, Άρνηση Συμφωνία κατά γένος, αριθμό και πρόσωπο Χρόνοι	Οι μαθητές: Συζητώντας, κάνοντας υπογραμμίσεις / σχεδιαγράμματα, συντάσσοντας πίνακες κ.λπ., ανακαλύπτουν σε προφορικό και γραπτό λόγο τις κανονικότητες της γλώσσας και μέσα από τη σύγκρισή τους αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές (π.χ. καταλήξεις επιθέτων ανάλογα με το άρθρο και το γένος, τρόποι παρατακτικής και υποτακτικής σύνδεσης προτάσεων).
Οι μαθητές θα πρέπει να αποκτήσουν μια στοιχειώδη ικανότητα να αναγνωρίζουν τις διάφορες υφολογικές ποικιλίες καθώς και να κατανοούν τα στοιχεία που δημιουργούν το ξεχωριστό ύφος των γλωσσικών εκφορών.	Χρήση της γλώσσας Τονισμός / επιτονισμός / προσωδία Επίθετα, επιρρήματα Φωνήματα Λεξιλόγιο Παραγωγή λέξεων Υφολογικά στοιχεία	Συγκρίνουν ένα προσωπικό και ένα επίσημο γράμμα για το ίδιο θέμα, αναλύουν λογοπαίγνια και άλλα κείμενα που στηρίζονται σε παρόμοιες τεχνικές (π.χ. ορισμένες διαφημίσεις), αναλύουν τα υφολογικά στοιχεία διαφόρων κειμένων (συνταγές, απλά ποιήματα/τραγούδια, αφίσες κ.ά.)
Οι μαθητές θα πρέπει να αποκτήσουν αντίληψη των ιδιαιτεροτήτων της γερμανικής γλώσσας και να συνειδητοποιήσουν διαφορές και ομοιότητες με τη μητρική και με άλλες γλώσσες.	Σύγκριση γλωσσών Ποιητική γλώσσα Αμφίσημες εκφορές (ομωνυμίες, λογοπαίγνια, ειρωνεία κ.α.) Μεταφορές και άλλα	Με παρόμοιες δραστηριότητες οι μαθητές συγκρίνουν τη Γερμανική με την Ελληνική και με άλλες γλώσσες (βλ. παρακάτω «Προτάσεις για διαθεματικές δραστηριότητες»).

3. Διαμόρφωση πολυπολιτισμικής συνείδησης

<p>Οι μαθητές θα πρέπει να αναπτύξουν συνείδηση για το πολιτισμικό/ πολιτιστικό υπόβαθρο της ξένης γλώσσας. Με τον τρόπο αυτό θα ενδυναμώσουν τη συνείδηση της δικής τους πολιτισμικής/ πολιτιστικής ταυτότητας, θα μάθουν να κατανοούν άλλους πολιτισμούς, να τους αντιλαμβάνονται και να τους βιώνουν ως κάτι που εμπλουτίζει τον ψυχικό και πνευματικό τους κόσμο.</p>	<p>Άλλοι πολιτισμοί, πολιτισμική / πολιτιστική ταυτότητα</p> <p>Διατροφικές συνήθειες, κουζίνα (Esskultur) Καιρός, κλίμα Ήθη και έθιμα Λαϊκός πολιτισμός (παροιμίες, γνωμικά, κουκλοθέατρο, Kirmes) Καθημερινή ζωή Εμφάνιση, ενδυμασία, μόδα Οικογένεια Ελεύθερος χρόνος, χόμπι, διασκέδαση, αθλητισμός Λογοτεχνία Ταινίες Εφημερίδες, περιοδικά Ιστορία Τέχνη Εκπαιδευτικά συστήματα Επαγγέλματα Τουρισμός, διακοπές Νομίσματα Μονάδες μέτρησης Εποχές Εορτές Περιβάλλον (Umwelt) και άλλα.</p>	<p>Οι μαθητές:</p> <p>Σχεδιάζουν και υλοποιούν μικρές ή και μεγαλύτερες συνθετικές εργασίες (Projektarbeit) με συγκεκριμένη θεματική η οποία συσχετίζεται με τα πολιτισμικά και πολιτιστικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τις γερμανόφωνες χώρες και περιοχές και παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της εργασίας τους στην τάξη/ στο σχολείο κ.λπ.</p> <p><i>Με παρόμοιες δραστηριότητες δημιουργούν ενημερωτικό υλικό στη Γερμανική (π.χ. με στόχο να ενημερώσουν γερμανόφωνους μαθητές, επικοινωνία με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο), στο οποίο παρουσιάζουν τα του τόπου τους (ιστορία, πολιτισμός, γεωγραφία, κοινωνικά στοιχεία κ.λπ.) (βλ. παρακάτω «Προτάσεις για διαθεματικές δραστηριότητες»).</i></p>
---	---	--

Η διαθεματική διάσταση

Κάθε γλώσσα είναι συστατικό στοιχείο πολιτισμού, εξελίσσεται στο χώρο και στο χρόνο, είναι κώδικας επικοινωνίας, καθιστώντας εφικτή τη συγκρότηση κοινωνίας, αποτελεί ένα σύστημα που παρουσιάζει ομοιότητες και διαφορές με άλλα, γλωσσικά και μη, συστήματα, με τα οποία βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση.

Η παραπάνω είναι μία από τις πολλές πιθανές διατυπώσεις προκειμένου να αναδειχθεί το γεγονός ότι η γλώσσα συνδέεται εξ ορισμού με θεμελιώδεις έννοιες και ως εκ τούτου παρέχει από τη φύση της τη δυνατότητα διαθεματικής σύνδεσης με τα άλλα γνωστικά αντικείμενα όπως Ελληνική Γλώσσα, Λογοτεχνία, Ιστορία, Αισθητική Αγωγή, Μαθηματικά, Γεωγραφία, Φυσική, Κοινωνικές Επιστήμες, Πληροφορική, Περιβαλλοντικές Επιστήμες κ.λπ. Κατά συνέπεια στην γερμανική γλώσσα και τη διδασκαλία της ενυπάρχει η διαθεματική διάσταση.

Σε επίπεδο διδακτικής πρακτικής, η ανάδειξη των εννοιών συντελείται μέσω θεμάτων (topics), τα οποία αποκτούν το γενικό τους πλαίσιο μέσα από το Δ.Ε.Π.Σ., χαρτογραφούνται στα επιμέρους Π.Σ. και παίρνουν πλέον τη μορφή συγκεκριμένης πρότασης σε επίπεδο διδακτικού υλικού ή σχεδίου δράσης (Projekt).

Προτάσεις για διαθεματικές δραστηριότητες

Η Γερμανική, όπως και κάθε γλώσσα –μητρική ή ξένη–, στο πλαίσιο του σχολικού μαθήματος, έχει διπλό ρόλο και λειτουργία: αφενός είναι αντικείμενο διδασκαλίας/μάθησης («μαθαίνουμε τη γλώσσα») και αφετέρου αποτελεί, ιδίως με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, εργαλείο διερεύνησης, άντλησης πληροφοριών και εν γένει ευρύτερης επικοινωνίας («μαθαίνουμε για τον κόσμο χρησιμοποιώντας τη γλώσσα»).

Ειδικοί στόχοι που προσφέρονται για διαθεματικές δραστηριότητες είναι οι Μεταγλωσσικές Γνώσεις (4.2.), ως προς τα άλλα γλωσσικά μαθήματα, και η Διαμόρφωση Πολυπολιτισμικής Συνείδησης (4.3.), ως προς όλα τα άλλα γνωστικά αντικείμενα, γλωσσικά και μη.

Τα Περιεχόμενα που αναφέρονται στο 4.2. και στο 4.3. αποτελούν γενικές θεματικές προτάσεις για το σχεδιασμό και την υλοποίηση συνθετικών εργασιών (Projektarbeiten).

Η διδασκαλία μιας γλώσσας, ούτως ή άλλως, είναι σύμφυτη με τη διαθεματική προσέγγιση· παρέχει δε τη δυνατότητα για διαθεματικές δραστηριότητες από κοινού με όλα τα άλλα γνωστικά αντικείμενα, προάγοντας την ανάπτυξη θεμελιωδών εννοιών όπως *άτομο-κοινωνία, επικοινωνία, πολιτισμός* κ.λπ. Σε πρακτικό επίπεδο ωστόσο η εμπλοκή άλλων γνωστικών αντικειμένων καθορίζεται από το συγκεκριμένο θέμα (topic), γύρω από το οποίο σχεδιάζεται και υλοποιείται η δραστηριότητα.

Προτεινόμενα Διαθεματικά Σχέδια Εργασίας⁴

Α' τάξη Γυμνασίου

Θέμα: Νομίσματα Οι μαθητές, κατά ομάδες, αναλαμβάνουν τις εξής εργασίες:

⁴ Τα παραδείγματα μπορούν να υλοποιηθούν σε όλα τα ξενόγλωσσα μαθήματα (Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής), είτε στο καθένα ξεχωριστά, είτε και από κοινού. Σε περίπτωση που για την υλοποίηση των σχεδίων εργασίας αντλούνται πληροφορίες και υλικό μέσω του διαδικτύου ή τα αποτελέσματα παρουσιάζονται με τη χρήση νέων τεχνολογιών, προκύπτει άμεσα και η εμπλοκή του μαθήματος της Πληροφορικής.

α) Μελετούν τα νομίσματα (σύγχρονα και κατά περίπτωση και ιστορικά) της Ελλάδας, των αγγλόφωνων, γαλλόφωνων, γερμανόφωνων και άλλων χωρών. Συντάσσουν κατάλογο νομισμάτων.

β) Καταγράφουν τις αναγραφόμενες στα νομίσματα και χαρτονομίσματα φράσεις.

β) Συντάσσουν πίνακες ισοτιμιών των νομισμάτων με το Ευρώ.

γ) Αναπαράγουν ιστορικά ή σύγχρονα νομίσματα με διάφορα υλικά ή και κατασκευάζουν κέρματα ή χαρτονομίσματα δικής τους έμπνευσης.

Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες: Χώρος-Χρόνος, Μεταβολή, Εξέλιξη, Σύστημα, Επικοινωνία. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία (πρώτη εμφάνιση νομισμάτων και εξέλιξή τους), Εικαστική Αγωγή (1ος Άξονας: φύλλο χαλκού, πηλός ή πλαστελίνη), Μαθηματικά (ισοτιμίες), Γλώσσα.

Β΄ τάξη Γυμνασίου

Θέμα: Πολιτισμός και Τουρισμός:

α) Οι μαθητές, κατά ομάδες, συλλέγουν στοιχεία για τον τόπο τους, που θα μπορούσαν να έχουν ενδιαφέρον για τουρίστες ή που θα ήθελαν οι ίδιοι να προβάλουν (ιστορικά, αρχαιολογικά, λαογραφικά, αρχιτεκτονική, σύγχρονα αξιοθέατα, κουζίνα κ.λπ.)

β) Αυτά τα στοιχεία μπορούν να αξιοποιηθούν με διάφορους τρόπους:

β1) Οι μαθητές σχεδιάζουν μια ξενάγηση για τουρίστες από τον γερμανόφωνο χώρο. (Εφόσον υπάρχει η δυνατότητα, σε συνεννόηση λ.χ. με ξενοδοχεία, μπορεί να γίνει και πραγματική ξενάγηση τουριστών με «ξεναγούς» τους μαθητές).

β2) Οι μαθητές συγγράφουν «θεατρικό έργο» (μικρά σκέτς, σπονδυλωτό έργο από μικρές σκηνές) στα Γερμανικά με θέμα την ξενάγηση τουριστών, το σκηνοθετούν και το παρουσιάζουν.

β3) Οι μαθητές συντάσσουν τουριστικό οδηγό του τόπου τους με φωτογραφίες, συνεντεύξεις, τοπικές συνταγές κ.λπ. στη Γερμανική γλώσσα.

Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες: Πολιτισμός, Επικοινωνία, Μεταβολή – Διαχρονία. **Προεκτάσεις** στην Αρχαία ελληνική γλώσσα και γραμματεία (Αρχαία από μετάφραση, βιβλίο «Αρχαία Ελλάδα, ο τόπος και οι άνθρωποι»), Περιβαλλοντική Αγωγή, Τοπική Ιστορία.

Γ΄ τάξη Γυμνασίου

Θέμα: Ο Τύπος σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες:

Οι μαθητές διερευνούν το «τοπίο» των εφημερίδων που κυκλοφορούν στις αγγλόφωνες, γαλλόφωνες και γερμανόφωνες χώρες και στην Ελλάδα και οργανώνουν σχετική έκθεση:

α) Οι μαθητές, κατά ομάδες, συλλέγουν το σχετικό υλικό, εξετάζουν την εμφάνιση των εφημερίδων (λ.χ. οργάνωση, χρώματα εξωφύλλου) και το περιεχόμενο (επιλογή και παρουσίαση θεμάτων).

β) Κατατάσσουν τις εφημερίδες σε κατηγορίες και γράφουν για κάθε εφημερίδα ένα μικρό κείμενο-παρουσίαση της εφημερίδας.

γ) Χρησιμοποιώντας όλο το παραπάνω υλικό και τις δικές τους εργασίες, σχεδιάζουν την έκθεση (τρόπος παρουσίασης, κατηγορίες, αισθητική, πρακτικά θέματα, «διαφήμιση της έκθεσης κ.λπ.), την οποία οργανώνουν στο σχολείο (ή σε άλλο πρόσφορο χώρο).

Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες: Επικοινωνία, Πολιτισμός, Χώρος-Χρόνος. **Προεκτάσεις** στη Νεοελληνική γλώσσα και Γραμματεία (ΜΜΕ, τύπος, ανάλυση εφημερίδων κ.λπ.), Εικαστικά (3ος Άξονας: θέματα από γραφιστική).

4. Μεθοδολογία

Στο μάθημα της Γερμανικής Γλώσσας οι μαθητές θα πρέπει:

- να “μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν”, αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες για την επίλυση προβλημάτων και στην αναζήτηση πληροφοριών, οργανώνοντας τη μάθησή τους και αναπτύσσοντας κριτική σκέψη, ώστε προοδευτικά να αποκτήσουν αυτονομία μάθησης και να εδραιωθεί μέσα τους μια θετική στάση απέναντι στη διά βίου μάθηση,
- να εργάζονται ατομικά, κατά ζεύγη και σε ομάδες,
- να συμμετέχουν ενεργά σε ποικίλες μαθησιακές δραστηριότητες.

Ο διδακτικός σχεδιασμός θα πρέπει πάντα να λαμβάνει υπόψη την ηλικία, τη διανοητική και συναισθηματική ανάπτυξη, τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών καθώς και το βαθμό γλωσσικής ικανότητας, και να έχει ως στόχο:

- τη δημιουργία όσο το δυνατόν περισσότερων ευκαιριών επικοινωνίας στη γερμανική γλώσσα, και η επικοινωνία αυτή να έχει όσο το δυνατόν πιο βιωματικό χαρακτήρα,
- να αποκτήσουν οι μαθητές τα γλωσσικά μέσα και τις επικοινωνιακές γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται με επιτυχία σε ποικίλες επικοινωνιακές περιστάσεις,
- την οικοδόμηση στους μαθητές “επικοινωνιακής” αυτοπεποίθησης, ώστε να έχουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους ότι θα μπορέσουν να ανταποκριθούν και σε απρόβλεπτες επικοινωνιακές περιστάσεις, τόσο εκτός σχολείου όσο και στην μελλοντική τους ζωή.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων θα πρέπει το μάθημα να διακρίνεται για την ευρύτητα, την ποικιλομορφία και την πλούσια εναλλαγή των μεθόδων διδασκαλίας. Εφαρμόζουμε συνεπώς διάφορες τεχνικές, είτε κατευθυνόμενες (αποστήθιση, σημειώσεις, επανάληψη, αντιγραφή, μεγαλόφωνη ανάγνωση, χρήση της μητρικής γλώσσας, σύγκριση με τη μητρική γλώσσα και άλλες γλώσσες), είτε ελεύθερες και δημιουργικές (παιγνίδια, δραματοποίηση, ελεύθερη έκφραση).

Το μάθημα μπορεί έτσι να ανταποκριθεί σε διάφορους τύπους μαθητών (οπτικού, ακουστικού, γνωστικού κ.α.), να παρέχει στους μαθητές εξατομικευμένη στήριξη / ενίσχυση και να διεγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών για ενεργό συμμετοχή και μάθηση.

Επίσης δημιουργεί τις προϋποθέσεις ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν εμπειρίες που θα τους οδηγήσουν στη γνώση, μέσα από διάφορες μαθησιακές δραστηριότητες, οι τρεις βασικοί τύποι των οποίων είναι:

α) Ασκήσεις μορφολογίας και γλωσσικών λειτουργιών

Ασκήσεις με επίκεντρο το τυπικό της γλώσσας, τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση και την παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου, τις στρατηγικές επικοινωνίας που αναπτύσσει ο μαθητής.

β) Ασκήσεις σχηματοποίησης

Ασκήσεις που σχηματοποιούν τον λόγο, π.χ. σε πίνακες αντικατάστασης, αντιστοιχίσεων, κατηγοριοποιήσεων κ.λπ.

γ) Επικοινωνιακές δραστηριότητες

Δραστηριότητες που έχουν ως επίκεντρο την ενεργό χρήση της γλώσσας και που μπορεί να είναι είτε κατευθυνόμενες είτε ελεύθερες και δημιουργικές.

Ανεξάρτητα από τον εκάστοτε τύπο δραστηριότητας, καλό είναι η κάθε δραστηριότητα να ανταποκρίνεται σε ορισμένα τουλάχιστον από τα παρακάτω κριτήρια:

- Να δημιουργεί κίνητρα για τη συμμετοχή των μαθητών στη γλωσσική δραστηριότητα.

- Να στοχεύει στην ανάπτυξη διαφόρων τύπων μαθησιακών ικανοτήτων, ώστε να βοηθήσει στην ολόπλευρη ανάπτυξη του κάθε μαθητή.

- Να δημιουργεί συνθήκες όχι μόνο για ατομική εργασία αλλά και για συνεργασία των μαθητών κατά ζεύγη και ομάδες έτσι, ώστε να τους δίνεται η δυνατότητα να αναπτύξουν τις κοινωνικές και οργανωτικές τους δεξιότητες.

- Να ενεργοποιεί διαφορετικές στρατηγικές μάθησης των μαθητών.

- Να προωθεί τη νοητική ανάπτυξη και την οργάνωση της σκέψης.

- Να επιτρέπει, ανάλογα με την περίπτωση, λύσεις εξαρτώμενες από τις δεξιότητες και τις στρατηγικές του κάθε μαθητή.

- Να βασίζεται στην αυτενέργεια του μαθητή.

Κατά το σχεδιασμό της κάθε δραστηριότητας σκόπιμο είναι να προσδιοριστούν τα εξής:

α) Ποιος είναι ο στόχος της δραστηριότητας (π.χ. για παρουσίαση ή εμπέδωση κάποιου γλωσσικού φαινομένου, για να εντοπίσει ο μαθητής την κύρια ιδέα σ' ένα κείμενο, για να επιλύσει κάποιο πρόβλημα ή να παρουσιάσει το προϊόν μιας συνθετικής εργασίας κ.λπ.).

β) Ποιο είναι το περιεχόμενο της δραστηριότητας (π.χ. γραμματικός κανόνας, λειτουργία της γλώσσας, παραγωγή γραπτού ή/και προφορικού σχετικά με ένα συγκεκριμένο θέμα, πολιτιστικά στοιχεία κ.λπ.).

γ) Ποια διαδικασία απαιτείται για να πραγματοποιηθεί η δραστηριότητα (π.χ. με ανάκληση και μεταφορά στοιχείων που έχουν ήδη διδαχθεί, με τη συλλογή και την ανάλυση δεδομένων, με βάση συγκεκριμένες δεξιότητες του μαθητή κ.λπ.).

δ) Κάτω από ποιες συνθήκες θα πραγματοποιηθεί η δραστηριότητα (εάν θα πραγματοποιηθεί π.χ. στην τάξη – ατομικά ή σε ομάδες, ως εργασία στο σπίτι, ως συνεργασία με άλλα παιδιά, μέσω του διαδικτύου ή ως εξωσχολική δραστηριότητα κ.λπ.).

Μορφές ελεύθερων και δημιουργικών δραστηριοτήτων

Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στις ελεύθερες και δημιουργικές επικοινωνιακές δραστηριότητες --ακόμα και στα πρώτα στάδια της μάθησης--, για τις οποίες πολλές ευκαιρίες προσφέρουν οι παιγνιώδεις μορφές μάθησης και οι συνθετικές εργασίες (Projektarbeiten).

α. Παιγνιώδεις μορφές διδασκαλίας

Οι παιγνιώδεις μορφές διδασκαλίας βεβαίως δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μια μέθοδος για να αναπτυχθεί η επικοινωνιακή ικανότητα και να εξασκηθούν οι μαθητές στα γλωσσικά μέσα (δραματοποιήσεις, Planspiele, Rollenspiele κ.α.). Οι παιγνιώδεις μορφές διδασκαλίας ενεργοποιούν τους μαθητές ανάλογα με την ηλικία τους και τους βοηθούν να είναι πιο προσεκτικοί και συγκεντρωμένοι στο μάθημα. Με τα διδακτικά παιχνίδια μπορούν οι μαθητές να ασκηθούν ευχάριστα και πρόθυμα σε διάφορα διδακτικά αντικείμενα, όπως το λεξιλόγιο και η γραμματική, προπάντων όμως στον προφορικό λόγο. Επίσης, η ενεργητική με τη μορφή διδακτικού παιχνιδιού ενασχόληση με ποιήματα, τραγούδια ή διηγήματα βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν ευαισθησία και για την αισθητική πλευρά της γλώσσας.

β. Σχέδια εργασίας

Η υλοποίηση σχεδίων εργασίας (Projekte), είτε μέσα από διαθεματική προσέγγιση είτε όχι, συνδυάζει πολλές μορφές επικοινωνιακών δραστηριοτήτων, ασκεί τους μαθητές στη χρήση της γλώσσας συνολικά και προσφέρει πολλαπλές ευκαιρίες για βιωματική επικοινωνία, είτε για την άντληση πληροφοριών (από τη σχολική βιβλιοθήκη, μέσω διαδικτύου κ.α.) είτε για την παρουσίαση των εργασιών (στην τάξη, σε σχολική εφημερίδα, σε εκδηλώσεις του σχολείου, στο διαδίκτυο κ.α.).

Επιπλέον, η συμμετοχή των μαθητών σε σχέδια εργασίας τους εξοικειώνει με διαδικασίες συλλογικής εργασίας και λήψης αποφάσεων, και συμβάλλει έτσι στην ανάπτυξη αισθήματος ευθύνης για τις πράξεις και τις συμπεριφορές τους, τόσο απέναντι στην καθαυτό εκπαιδευτική διαδικασία, όσο και απέναντι στους ανθρώπους με τους οποίους σχετίζονται εντός αλλά και εκτός σχολείου.

Κατά το σχεδιασμό πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι δυνατότητες των μαθητών όσο και της σχολικής μονάδας (δυνατότητες συνεργασίας, υλικοτεχνική υποδομή κ.λπ.). Αναλόγως των συνθηκών μπορούν να σχεδιαστούν μικρότερα ή μεγαλύτερα Projekte (μεγάλης - μικρής διάρκειας, συνεργασίας λίγων ή πολλών μαθημάτων/καθηγητών). Η μέθοδος Projekt είναι πρώτα απ' όλα ένας τρόπος μάθησης και συλλογικής επίλυσης προβλημάτων, και ως εκ τούτου οι θετικές της επιδράσεις δεν εξαρτώνται από το πόσο μεγάλο και φιλόδοξο είναι το Projekt. Απεναντίας είναι χρήσιμο, όλοι οι συμμετέχοντες (μαθητές, καθηγητές κ.λπ.) να εξοικειωθούν με τις διάφορες φάσεις σχεδιασμού και υλοποίησης ξεκινώντας από μικρά Projekte.

5. Παιδαγωγικά μέσα υποστήριξης της μάθησης

α). Εκπαιδευτικές πηγές

Οι εκπαιδευτικές πηγές, που θα στηρίξουν την εκπαιδευτική διαδικασία, δεν μπορεί να είναι το ένα και μοναδικό σχολικό βιβλίο. Το πλούσιο εποπτικό υλικό και η χρήση τόσο των παραδοσιακών οπτικοακουστικών μέσων όσο και των νέων τεχνολογιών (πολυμέσα, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, chatbox, video-conference, διαδίκτυο κ.α.) βοηθούν στον ευέλικτο σχεδιασμό της διδακτικής διαδικασίας, εκθέτουν τους μαθητές σε ποικίλα γλωσσικά ερεθίσματα και προάγουν την ερευνητική μάθηση. Βεβαίως θα υπάρχει το βιβλίο, το οποίο θα παρέχει την βασική πληροφορία για το κάθε ένα γνωστικό αντικείμενο ξεχωριστά, αλλά δεν αρκεί μόνο αυτό. Ένα ντοσιέ με εκπαιδευτικό υλικό, προϊόν της συνεργασίας καθηγητών και μαθητών, συνεχώς ανανεούμενο, εμπλουτιζόμενο και εξελισσόμενο, θα πρέπει να είναι το βασικό υλικό πολλαπλής χρήσης για μια διαφοροποιημένη παιδαγωγική διαδικασία μάθησης. Άρθρα εφημερίδων και περιοδικών, εγκυκλοπαίδειες, αφίσες, λογισμικό, φωτογραφίες, βιντεοταινίες, διαφάνειες (σλάιντς), προπλάσματα, κατασκευές, αρχειακό υλικό προσωπικό, του σχολείου ή της πολιτείας, ερωτηματολόγια, κείμενα και ό,τι άλλο οπτικοακουστικό και γραπτό υλικό θεωρείται απαραίτητο για τη συγκέντρωση των πληροφοριών, όλα μπορούν να αποτελέσουν εκπαιδευτικό υλικό. Με αυτού του είδους το υλικό οι μαθητές ενημερώνονται, ευαισθητοποιούνται και προβληματίζονται πάνω στην πραγματικότητα και αποκτούν σφαιρική αντίληψη για τον φυσικό και κοινωνικό χώρο. Ταυτόχρονα αναπτύσσουν και τον δικό τους κόσμο, αφού αναιρούν, συμπληρώνουν ή αναπλάθουν προϋπάρχουσες γνώσεις και επιτυγχάνουν την εγκυρότητα και τη συνεχή ανανέωση της γνώσης.

Θα πρέπει επίσης να υπάρχει φροντίδα ώστε να επιλέγεται εκπαιδευτικό υλικό, μέσα από το οποίο οι μαθητές:

- θα αποκτήσουν αντίληψη της πολιτισμικής ποικιλομορφίας του γερμανόφωνου χώρου,
- δεν θα σχηματίσουν μονοδιάστατη εικόνα για τους φυσικούς ομιλητές της γερμανικής γλώσσας, και
- θα αποκτήσουν την ικανότητα να γίνουν “κοινωνοί” του δικού τους πολιτισμού χρησιμοποιώντας τη γερμανική γλώσσα ως μέσον επικοινωνίας.

β). Χώροι μάθησης

Ο χώρος της τάξης αποτελεί από μόνος του στοιχείο μάθησης, όταν στηρίζει την ομαδοκεντρική διδασκαλία με την κατάλληλη τοποθέτηση των θρανίων, τους πίνακες για τις ανακοινώσεις των παιδιών, το χρώμα στους τοίχους και ξεχωριστό χώρο για δημιουργικές εργασίες. Η ύπαρξη λειτουργικών βιβλιοθηκών, η συνδρομή σε ξενόγλωσσα περιοδικά, ανάλογα με την ηλικία των παιδιών και τα επιστημονικά ενδιαφέροντα των εκπαιδευτικών, ο ξεχωριστός χώρος για τη χρήση των υπολογιστών και του διαδικτύου καθώς και η εξασφάλιση πρόσβασης του σχολείου σ’ όλη την υλικοτεχνική υποδομή των δήμων ή φορέων της πολιτείας, είναι απαραίτητα σε κάθε σχολική μονάδα. Η ενεργητική μάθηση απαιτεί το ευνοϊκό εκείνο περιβάλλον όπου η έκθεση των παιδιών στην ξένη γλώσσα θα είναι συνεχής, καθημερινή και χωρίς όρια.

Η διαμόρφωση της τάξης καλό θα είναι να γίνεται σε συνεργασία με τους μαθητές, για να αναπτύξουν ένα αίσθημα ευθύνης για την κατάσταση του χώρου «τους» και κατ’ επέκταση του σχολείου «τους».

γ). Επιστημονικό εποπτικό υλικό και υποδομή πειραματισμών και επιστημονικής έρευνας

Η διδασκαλία της γερμανικής γλώσσας χρειάζεται ευκαιρίες και δυνατότητες για την ανάδειξη της σε εργαλείο/μέσο ανάπτυξης και της επιστημονικής σκέψης και του επιστημονικού προβληματισμού. Τέτοιες ευκαιρίες για κατανόηση και χρήση επιστημονικών όρων, εννοιών και συμπερασμάτων μπορούν να εμφανιστούν μέσα από διαθεματικές προσεγγίσεις επιστημονικών θεμάτων, όπου η ξένη γλώσσα δημιουργεί τη δυνατότητα σφαιρικής πληροφόρησης και αδιαμεσολάβητης επικοινωνίας με τον διεθνή επιστημονικό κόσμο. Για παράδειγμα μια συγκριτική έρευνα για τη μόλυνση των νερών του Ρήνου, του Τάμεση, του Σηκουάνα και του Πηνειού μπορεί να δώσει σημαντικές πληροφορίες και πρωτόγνωρες ευκαιρίες χρήσης της ξένης γλώσσας ως βασικού κώδικα επικοινωνίας, και ταυτόχρονα να εξασφαλίσει τη δυνατότητα εφαρμογής καθαρά επιστημονικών μεθόδων έρευνας (μελέτη δειγμάτων, χημική ανάλυση, μετρήσεις των συνεπειών της μόλυνσης στη ζωή των ποταμών κ.λπ.), οι οποίες θα οδηγήσουν στη βιωματική σχέση μαθητών και καθηγητών με την έρευνα και θα δώσουν στην ξένη γλώσσα την αξία της ως βασικού μέσου επικοινωνίας και στον επιστημονικό τομέα. Ένα σχολείο που προσφέρει τη δυνατότητα για τέτοιους πειραματισμούς και για έρευνες και μελέτες σε βάθος θα αξιοποιήσει στον μέγιστο βαθμό τις δυνατότητες της διαθεματικής προσέγγισης. Τέτοιου είδους προγράμματα προάγουν τη δημιουργία δικτύων ανταλλαγής μαθητών και εκπαιδευτικών, τα οποία ενδυναμώνουν και το ρόλο της ξένης γλώσσας και εξασφαλίζουν μια ανοιχτή και συνεχή σχέση με την επιστημονική έρευνα καθώς ανοίγουν νέους ορίζοντες για τους αυριανούς πολίτες. Συγχρόνως καλλιεργούν ένα περιβάλλον μέσα στο οποίο οι μαθητές λειτουργούν ως παραγωγοί και όχι ως καταναλωτές της γνώσης.

6. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση είναι μια συνεχής διαδικασία που χαρακτηρίζεται από τη διαφάνεια των κριτηρίων και την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων της. Ο στόχος δεν είναι η αξιολόγηση του μαθητή μόνο ως προς την κατάκτηση της δομής και της μορφής της ξένης γλώσσας αλλά και ως προς τη δυνατότητα χρήσης της σε διαφορετικά και αυθεντικά περιβάλλοντα επικοινωνίας. Στόχος είναι και η διερεύνηση της πορείας των μαθητών για να προχωρήσουμε στην ανατροφοδότηση των διδακτικών διαδικασιών και να εντοπίσουμε τα αίτια των δυσκολιών ούτως ώστε να προβούμε σε άμεση, ουσιαστική και αποτελεσματική παρέμβαση.

Μέσα από την αξιολόγηση θα πρέπει οι μαθητές να οδηγούνται στην αναγνώριση των λαθών τους και στην ανάπτυξη τεχνικών που θα βελτιώνουν τη γλωσσική τους ικανότητα, ώστε να αποκτήσουν υπευθυνότητα για την ίδια τη διαδικασία της μάθησης.

Οι μορφές αξιολόγησης οφείλουν να διακρίνονται από πολυμορφία και να εξυπηρετούν πολλούς και διαφορετικούς στόχους. Για να είναι λοιπόν αποτελεσματική, πρέπει να στηρίζεται στην αξιολόγηση όχι μόνο γνώσεων αλλά και ικανοτήτων, δεξιοτήτων, στάσεων και συμπεριφορών. Τα κριτήριά της πρέπει να βασίζονται στους ίδιους τους στόχους της μάθησης, στην συγκεκριμένη πρόοδο του κάθε μαθητή σε σχέση με τον εαυτό του και όχι σε συγκρίσεις μεταξύ συμμαθητών και βέβαια να συνυπολογίζεται η ηλικία, οι εμπειρίες και οι ανάγκες τους.

Οι γραπτές δοκιμασίες, με ερωτήσεις κλειστού, μικτού ή ανοιχτού τύπου θα πρέπει να αξιολογούν την ικανότητα κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου, την δυνατότητα χρήσης λεξιλογίου και μορφοσυνητακτικών φαινομένων και, βεβαίως, να μην είναι οι μοναδικές. Θα πρέπει επίσης να συνδυάζονται με αξιολογήσεις κατανόησης και παραγωγής

προφορικού λόγου (π.χ. Hörverstehen, διαλόγους) μέσα από δραστηριότητες μέσα σε επικοινωνιακές περιστάσεις είτε πραγματικές (π.χ. συζητήσεις αναφορικές με τη ζωή των μαθητών στην τάξη και στο σχολείο) είτε φανταστικές (δραματοποιήσεις, παίγνια ρόλων κ.α.).

Αναφορικά κυρίως, αλλά όχι μόνο, στις πιο παραδοσιακές μορφές αξιολογήσεις, και έχοντας υπόψη τα παραπάνω, θα πρέπει να δίδεται συγκεκριμένα βάρος στα εξής:

- Οι δοκιμασίες θα πρέπει να εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο τον αυτοέλεγχο των μαθητών και όχι τη βαθμοθηρία ή την προαγωγή στην επόμενη τάξη.

- Με τις δοκιμασίες οι μαθητές θα πρέπει να διαγωνίζονται περισσότερο με τον εαυτό τους (σε σύγκριση με παλαιότερες επιδόσεις τους) παρά με τους συμμαθητές τους.

- Είναι προτιμότερο να γίνονται συχνά σύντομες δοκιμασίες παρά μεγάλες κατά αραιά χρονικά διαστήματα.

- Οι δοκιμασίες θα πρέπει να αντιστοιχούν στις ασκήσεις και στις δραστηριότητες που γίνονται στο μάθημα. Οι τεχνικές για την επίλυση των ασκήσεων και την επιτυχή ανταπόκριση στις ζητούμενες δραστηριότητες θα πρέπει να είναι γνωστές.

- Κάθε μορφή αξιολόγησης έχει επιπτώσεις στη διδασκαλία. Γι' αυτό τον λόγο οι δοκιμασίες θα πρέπει να είναι ποικίλες, τόσο σε περιεχόμενο όσο και στη μορφή.

- Όλες οι δοκιμασίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν και προηγούμενα περιεχόμενα διδασκαλίας και να διευρύνουν έτσι συστηματικά τις απαιτήσεις.

- Τα κριτήρια αξιολόγησης θα πρέπει να είναι εκ των προτέρων γνωστά στους μαθητές.

- Οι ασκήσεις/δραστηριότητες των δοκιμασιών θα πρέπει πάντα να εντάσσονται σε ένα νοηματικό σύνολο, ακόμα και όταν ελέγχονται η γραμματική ή το λεξιλόγιο.

Γενικά, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να αποφεύγει οτιδήποτε θα προκαλούσε στην τάξη πίεση για επιδόσεις και βαθμούς.

Ιδίως όμως οι ελεύθερες και δημιουργικές δραστηριότητες απαιτούν εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης, οι οποίες παίζουν ένα σπουδαίο ρόλο στη νέα παιδαγωγική πρόθεση του σχολείου. Αναφέρονται ενδεικτικά οι ακόλουθες:

- τα αποτελέσματα τόσο των συνθετικών εργασιών (Projektarbeiten) όσο και του συνολικού σχεδίου δράσης (Projekt)

- η αξιολόγηση της ομάδας και της συνεργασίας, καθώς και

- ο φάκελος υλικού για τον κάθε μαθητή,

- ο ατομικός φάκελος γλωσσομάθειας του μαθητή (Portfolio),

- η αξιολόγηση με στόχο τη διαπίστωση του επιπέδου γλωσσομάθειας για τον κάθε μαθητή και την αναζήτηση κατάλληλου υλικού για τη βελτίωση του επιπέδου του,

- η αυτοαξιολόγηση,

- αξιολόγηση του ίδιου του έργου από όλους όσοι συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Σημαντική είναι και η αξιολόγηση του ίδιου του προγράμματος σπουδών, η οποία έχει το χαρακτήρα μιας διαμορφωτικής και συστηματικής διαδικασίας με στόχο τη συνεχή βελτίωσή του, υπό τον όρο βέβαια ότι έχουν διασφαλιστεί οι προϋποθέσεις εφαρμογής του (υλικοτεχνική υποδομή, επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών, εκπαιδευτικό υλικό). Η οργανωμένη συλλογή πληροφοριών, από όλα τα στάδια ανάπτυξης και από όλα τα στοιχεία που το συνθέτουν καθώς και η ανάλυση και η ερμηνεία τους θα οδηγήσουν στην εξαγωγή συμπερασμάτων και στη διατύπωση προτάσεων για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή.

Η αποτελεσματικότητα του προγράμματος μπορεί να αποτιμηθεί βάσει των παρακάτω κριτηρίων:

- το βαθμό επίτευξης των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, που απορρέουν από το σκοπό και τη στοχοθεσία του προγράμματος σπουδών,

- την επίδοση και την πρόοδο των μαθητών,

- την αποδοχή του προγράμματος από όλους όσους συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία,

- την ανταπόκρισή του στις σύγχρονες απαιτήσεις και ανάγκες των παιδιών και στις προσδοκίες της οικογένειας, του σχολείου και της κοινωνίας,

- τη δυνατότητα εφαρμογής του στην σχολική πραγματικότητα (υλικοτεχνική υποδομή, επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών, εκπαιδευτικό υλικό...),

- το βαθμό στήριξής του από συγγραφείς, εκπαιδευτικούς, οικογένεια, πολιτεία...,

- τη σαφήνεια στη διατύπωση των στοιχείων, που το συνθέτουν, και

- από την παιδαγωγική του καταλληλότητα.

Σε κάθε αξιολόγηση είναι απαραίτητος ο σχεδιασμός, που καθορίζει και τη διαδικασία και που οφείλει να διακρίνεται από ευελξία και να επιτρέπει αλλαγές και συνεχή αναπροσαρμογή των κριτηρίων.

Ο σχεδιασμός, και επομένως και η διαδικασία της αξιολόγησης ακολουθούν, σε γενικές γραμμές, τα παρακάτω στάδια:

- καθορισμός στόχων

- εκπόνηση και εφαρμογή σχεδίων και συγκέντρωση στοιχείων

- ανάλυση των στοιχείων και ερμηνεία των δεδομένων και

- χρησιμοποίηση των πορισμάτων για βελτιωτικές παρεμβάσεις.

Σ' όλα αυτά τα παραπάνω στάδια μπορούν να χρησιμοποιηθούν ποικίλες μέθοδοι για τη συλλογή στοιχείων. Η επιλογή αυτών των μεθόδων συναρτάται και προσδιορίζεται από τους ίδιους τους στόχους και το περιεχόμενο της αξιολόγησης, και πρέπει να λαμβάνει υπόψη και την εμπλοκή άλλων μαθημάτων σε περίπτωση διαθεματικών δραστηριοτήτων. Ενδεικτικά, μπορούμε να αναφέρουμε ως τέτοιες τα ερωτηματολόγια, τις συνεντεύξεις, την παρατήρηση, τη βιντεοσκόπηση και τους φακέλους μαθητών.

Εκείνο που είναι πολύ σημαντικό να τονιστεί είναι ότι η αξιολόγηση κάθε προγράμματος ολοκληρώνεται μόνο όταν αξιοποιούνται τα αποτελέσματά της με στόχο την ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.